

סיכום ישיבת צוות העבודה המצומצם של

השולחן העגול לפיתוח אזורי כלכלי בנושא מאגדים אזוריים

אשר התכנס ביום שני ה-30 באפריל, 2012, ח' באייר תשע"ב, במשרד התמ"ת בירושלים

צוות העבודה המצומצם של השולחן העגול לפיתוח אזורי-כלכלי בנושא מאגדים אזוריים התכנס ביום שני ה-30 באפריל, 2012, ח' באייר תשע"ב, במשרד התמ"ת בירושלים. מנהל המטה לפיתוח אזורי-כלכלי במשרד התמ"ת, אבי פלדמן, הוביל את המפגש, והשתתפו בו כארבעה עשר נציגים מהממשלה, המגזר השלישי והמגזר העסקי.

את המפגש פתח מנהל המטה בתודות לחברי הצוות על הקדשת הזמן והאנרגיה בהשתתפות בפורום זה, ועל תרומתם המשמעותית לתהליך חשיבה מורכב וחשוב. בנוסף ציין כי מטרת הצוות הנה ללמוד מהניסיון והידע הנצבר בעשורים האחרונים בתחום המאגדים האזוריים בארץ ובעולם לשם גיבוש המלצות לפעולה בנושא. שכן על אף היותם בעלי ערך מוסף אדיר הקושר את כלל השחקנים ברמה המקומית-מגזר עסקי, שלטון מקומי, רשתות וארגונים חברתיים, מכוני השכלה, אקדמיה והכשרה מקצועית-המאגדים המהווים כלי לפיתוח אזורי, לא מיושמים במלוא הפוטנציאל שלהם בארץ.

לאחר פתיחת הדברים, הציג ד"ר **דן קאופמן**, מנהל המרכז למחקרי חדשנות וצמיחה במכון ירושלים לחקר ישראל, מבוא לנושא המאגדים האזוריים.

הספרות בתחום החלה להתפתח בתחילת המאה הקודמת, כשבחזית שלטה גישתו של מייקל א. פורטר, אשר בנה מודל מדיניות כלכלית-אזורית הכולל את קונספט האשכולות. לתפיסתו,

השולחן העגול הבין מגזרי לפיתוח אזורי כלכלי בישראל

המטה לפיתוח אזורי
משרד התמ"ת

השולחן העגול לפיתוח אזורי - כלכלי
מופעל על ידי המטה לפיתוח אזורי
במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה
באמצעות שיתופים לקידום החברה האזרחית

שיתופים
לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

טלפון: 09-8301400 שלוחה 104

regionaldev@sheatufim.org.il

www.moital.gov.il/roundtable

אשכול הנו ריכוז גיאוגרפי של גופים הקשורים זה לזה בתחום מסוים בו הן מתחרות ומשתפות פעולה גם יחד. לטענתנו של ד"ר קאופמן, הגדרה זו, גם אם נכונה בבסיסה, חסרה מורכבויות רבות- מהן גבולותיו? מהן הפעולות המתקיימות במסגרתו (הכשרה/ השמה)? הזמן שלוקח לאשכול לקום ולהתבסס ועוד. הגישה שהולכת ורווחת כיום, היא תפיסת המאגד כרשת של מערכות של קשרים בינאישיים המבוססים על אמון הדדי, זהות משותפת, תרבות של תקשורת ויכולת גמישות, דוגמת מאגד ההיי טק בהרצליה פיתוח.

על אף כי גישה זו מיושמת כמדיניות סדורה במדינות אירופאיות רבות, בארץ היא נתפסה במשך שנים כ"לא רלוונטית" בעיקר מפאת סדרי הגודל הישראליים שלא מצריכים שימוש בכלי המתבסס על תחימה גיאוגרפית, ותחושה כי השלטון המרכזי מכיר ומבין את השטח ולא זקוק למתווכים על מנת לענות לאתגרים אזוריים. בנוסף, במובנים מסוימים- קידום הרמה האזורית עלול לפגוע ברמה הלאומית. עם זאת, התחושה הרווחת כיום, היא כי המציאות הפכה למורכבת למדי, ויכולת השלטון המרכזי לתת מענה למצוקות או יתרונות אזוריים הולכת ונהיית מוגבלת מסיבות שונות.

במידה והמדינה מעוניינת בהאצת תהליך הקמת מאגדים, עליה ליצור את התשתית והבסיס לקיומן של רשתות בינאישיות תוססות אשר יצמיחו את המאגד מלמטה. בנוסף, חשוב לקיים ניתוח מעמיק של תתי תחומים בעלי פוטנציאל לדריסת רגל ברמה עולמית ולא רק לאומית (דוגמת המיקוד בתחום אספקת השירותים לביוטכנולוגיה שבוצע בצפון וירג'יניה וכעת מהווה מרכז עולמי בתחום). ולבסוף, חשוב להדגיש כי לא ניתן לקדם את הרמה אזורית ללא תמיכה ותיאום מגבוה המאפשרות גמישות פעולה מהרמה הלאומית. [למצגת המלאה של ד"ר קאופמן -](#)

[לחץ כאן.](#)

השולחן העגול הבין מגזרי לפיתוח אזורי כלכלי בישראל

המטה לפיתוח אזורי
משרד התמ"ת

טלפון: 09-8301400 שלוחה 104
regionaldev@sheatufim.org.il
www.moital.gov.il/roundtable

השולחן העגול לפיתוח אזורי - כלכלי
מופעל על ידי המטה לפיתוח אזורי
במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה
באמצעות שיתופים לקידום החברה האזרחית

שיתופים
לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

בחלקה השני של הישיבה, הוצגו שלושה סוגי מאגדים המשקפים מרחבי עשייה שונים

בישראל כיום:

ד"ר **שי ירקוני**, הציג את מאגד **ביונגב** - המאגד, המהווה מרכז חדשנות בינלאומי לתעשיית הביוטכנולוגיה ומדעי החיים בנגב, נוסד על מנת לענות על צרכים לאומיים ומקומיים כאחד. הוא מסייע לפיתוח התעשייה המהווה מנוע לצמיחה לאומית, ולצמצום תופעת בריחת המוחות האזורית והלאומית. זאת לצד מינוף השקעות קיימות בנגב, והשקעה למאמצים אזוריים בתחום המידבור, מים ואנרגיה חלופית. [למצגת המלאה לחץ כאן.](#)

מר **גדעון ונר**, הציג את מאגד **שותפות מטה יהודה-בית שמש** - המאגד מבוסס על שותפות בין ארבע קהילות יהודיות: בית שמש ומטה יהודה בישראל, וושינגטון בארצות הברית ודרום אפריקה. על אף כי מוקד השותפות הנו יצירת קשרים קהילתיים, השותפות הכלכלית מסייעת לחיזוק קשרי הגומלין בין הקהילות. במסגרת המאגד מתקיימות בין השאר הכשרות המקדמות פיתוח הון אנושי אזורי, עידוד שיתופי פעולה בין יזמים, וסיוע בקשר מול הרשויות המקומיות. [למצגת המלאה לחץ כאן.](#)

עו"ד **אריק מויאל** הציג את מאגד **אשכול גליל מערבי** - האשכול נוסד על ידי משרד הפנים והרשויות המקומיות במטרה להוביל לצמיחה כלכלית וחברתית לאורך זמן של אזור הגליל המערבי, נחשב לחלוץ בתחומו. צמיחה זו נעשית בדגש על פיתוח לוקאלי- פיתוח תשתיות ליציבות ולצמיחה דמוגרפית בתחומי השיפוט של הרשויות השותפות; פיתוח תשתיות תעשייה, ותעסוקה במרחב הגליל המערבי; פיתוח מנהיגות חברתית כלכלית אכפתית יוזמת ומעורבת בהתפתחות ובצמיחה אזורית; פיתוח סביבה איכותית – פעילות מושכלת בכל הנושאים הקשורים לחינוך, טבע וסביבה. [למצגת המלאה לחץ כאן.](#)

השולחן העגול הבין מגזרי לפיתוח אזורי כלכלי בישראל

המטה לפיתוח אזורי
משרד התמ"ת

טלפון: 09-8301400 שלוחה 104
regionaldev@sheatufim.org.il
www.moital.gov.il/roundtable

השולחן העגול לפיתוח אזורי - כלכלי
מופעל על ידי המטה לפיתוח אזורי
במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה
באמצעות שיתופים לקידום החברה האזרחית

שיתופים
לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

בחלקה השלישי של הישיבה התקיים דיון קצר על החומרים שהוצגו:

מספר חברי צוות חוו דעתם בנוגע לחשיבות מקור צמיחת המאגד כמגיע מן השטח ולא "מונחת מלמעלה", ואף הביעו חששות ממודל המערב את הממשלה יתר על המידה. חבר צוות אחד טען כי בעוד תוכן המאגד צריך לצמוח מלמטה, הפן הטכני שלו חייב להיתמך באופן סדור ומובנה מדיני. חבר צוות נוסף ציין כי לתפיסתו ישנם שני קצוות תוכניים למאגדים אזוריים, כשבקצה האחד ישנם מאגדים בעלי אוריינטציה עסקית-כלכלית, ובקצה השני ישנם מאגדים בעלי אוריינטציה חברתית-קהילתית. לא בטוח ששני סוגי מאגדים אלו, זקוקים לאותם הכלים על מנת לצמוח ולהתקיים. באופן כללי, הייתה הסכמה בין חברי הצוות כי מאגד אינו יכול להתנהל מעצמו, וכי יש צורך במנהלת כלשהי בין אם מורכבת מנציגי הגופים החברים במאגד ובין אם כוללת נציגי שלטון.

את הישיבה חתם מנהל המטה לפיתוח אזורי, באמרו כי מטרת הישיבה הייתה להעמיק את הידע על תחום המאגדים האזוריים, על מנת שבישיבת הצוות הבאה הדיון יהיה מבוסס ומעמיק דיו ויכלול שאלות חשובות כמו בחינת הצורך בקיום מאגד? הגדרה/ות משותפות למאגד? מהם התנאים שצריכים להתקיים לשם הקמת מאגד? אילו המלצות מדיניות ניתן לגבש לקידום הנושא? וכו'.

השולחן העגול הבין מגזרי לפיתוח אזורי כלכלי בישראל

המטה לפיתוח אזורי
משרד התמ"ת

טלפון: 09-8301400 שלוחה 104
regionaldev@sheatufim.org.il
www.moital.gov.il/roundtable

השולחן העגול לפיתוח אזורי - כלכלי
מופעל על ידי המטה לפיתוח אזורי
במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה
באמצעות שיתופים לקידום החברה האזרחית

שיתופים
לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society

עו"ד **אבי פלדמן**, מנהל המטה לפיתוח אזורי-כלכלי במשרד התמ"ת; מר **אברהם אסבן**, ממונה אסטרטגיה ושיווק במטה לפיתוח אזורי; עו"ד **אריק מויאל**, מנכ"ל, תאגיד אשכול גליל מערבי; מר גדעון ונר, מנהל שותפות מטה יהודה-בית שמש, הסוכנות היהודית; מר **גיא חצרוני**, מנהל אחריות תאגידית, סיסקו; מר **גיל וויסלר**, מנהל כספים, וישיי; ד"ר **דן קאופמן**, מנהל המרכז למחקרי חדשנות וצמיחה, מכון ירושלים לחקר ישראל; גב' **טלי הינדי-רוזוב**, מנהלת מחלקת פיתוח והערכה, קרן רש"י; גב' **ישראלה מני**, סמנכ"לית כלכלה ומיסים, איגוד לשכות המסחר; מר **עידן רייכמן**, מתמחה במטה לפיתוח אזורי מר **עמרי זגן**, ראש צוות חברתי כלכלי ומנהל משאבי אנוש, מכון ראות; מר **רועי דהן**, הסוכנות לעסקים גדולים ובינוניים במשרד התמ"ת; מר **רייפי גולדמן**, מנהל, המרכז לפיתוח קואופרטיבי מכון הנגב לאסטרטגיות של שלום ופיתוח; ד"ר **שי ירקוני**, מנכ"ל, ביונגב; גב' **שירה גל**, כלכלנית, התאגדות התעשיינים; מר **תומר לוטן**, מנהל הצוות המוניציפלי, אלכ"א ג'וינט; גב' **תמר פלד אמיר**, ראש תחום בכיר (שיתופי פעולה בין מגזריים), האגף לתכנון מדיניות, משרד ראש הממשלה;

צוות המטה לפיתוח אזורי כלכלי במשרד התמ"ת: מר אבי פלדמן; מר אברהם אסבן; מר עידן רייכמן;

צוות 'שיתופים': מר שלמה דושי; ד"ר בת חן ויינהבר; גב' יערה סלמון-מיכאלי.

השולחן העגול הבין מגזרי לפיתוח אזורי כלכלי בישראל

המטה לפיתוח אזורי
משרד התמ"ת

טלפון: 09-8301400 שלוחה 104
regionaldev@sheatufim.org.il
www.moital.gov.il/roundtable

השולחן העגול לפיתוח אזורי - כלכלי
מופעל על ידי המטה לפיתוח אזורי
במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה
באמצעות שיתופים לקידום החברה האזרחית

שיתופים
לקידום החברה האזרחית
Sheatufim The Israel Center for Civil Society